

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

LA THỊ THOA

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG VÀ MỘT SỐ YẾU TỐ
NGUY CƠ LOÃNG XƯƠNG Ở BỆNH NHÂN LOÃNG XƯƠNG
CÓ GÃY ĐÀU TRÊN XƯƠNG ĐÙI**

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP BÁC SĨ NỘI TRÚ

THÁI NGUYÊN - NĂM 2016

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

LA THỊ THOA

**ĐẶC ĐIỂM LÂM SÀNG, CẬN LÂM SÀNG VÀ MỘT SỐ YẾU TỐ
NGUY CƠ LOÃNG XƯƠNG Ở BỆNH NHÂN LOÃNG XƯƠNG
CÓ GÃY ĐÀU TRÊN XƯƠNG ĐÙI**

Chuyên ngành: Nội khoa

Mã số: 62 72 20 50

LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP BÁC SĨ NỘI TRÚ

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Lưu Thị Bình

THÁI NGUYÊN - NĂM 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này là công trình nghiên cứu của riêng tôi, do chính tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn của PGS.TS. Lưu Thị Bình. Các số liệu, kết quả được nêu trong luận văn này là trung thực và chưa được công bố trong bất kì một công trình nghiên cứu nào khác.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả

La Thị Thoa

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin chân thành cảm ơn: Ban Giám hiệu, bộ phận Sau Đại học – phòng Đào tạo, Bộ môn Nội – Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

*Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới **PGS.TS. Lưu Thị Bình**, giảng viên Bộ môn Nội trường Đại học Y Dược Thái Nguyên, trưởng khoa Cơ xương khớp Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên, người Thầy đã luôn hết lòng dạy bảo, dìu dắt tôi trong suốt quá trình học tập, bắt đầu làm quen với nghiên cứu khoa học, và trực tiếp hướng dẫn tôi hoàn thành luận văn này.*

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới ban lãnh đạo khoa Cơ xương khớp; khoa Chẩn thương chỉnh hình, khoa Chẩn đoán hình ảnh đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình thực hành lâm sàng và thu thập số liệu.

Tôi xin dành những tình cảm yêu quý và biết ơn nhất tới bố, mẹ, em trai, những người thân trong gia đình đã luôn là điểm tựa vững chắc cho tôi trong thời gian học tập, những người đã hy sinh thật nhiều và luôn hết lòng vì tôi trong cuộc sống.

Cuối cùng, tôi xin cảm tạ và đánh giá cao sự hợp tác của những bệnh nhân trong nghiên cứu. Họ là những người thầy lặng lẽ giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả

La Thị Thoa

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BMI	Body mass index (Chỉ số khối cơ thể)
CSTL	Cột sống thắt lưng
CXD	Chỏm xương đùi
DEXA	Dual energy of X ray absorbtion (Hấp thụ năng lượng tia X kép)
ĐTĐ	Đái tháo đường
ĐTNC	Đối tượng nghiên cứu
IOF	International Ostoporosis Foudation (Hiệp hội loãng xương Quốc tế)
MĐX	Mật độ xương
OB	Osteoblast (tế bào tạo xương)
OC	Osteoclast (tế bào hủy xương)
PTH	Parathyroid hormone (hormone cận giáp)
T-score	Độ lệch so với MĐX trung bình của người trẻ, trưởng thành, cùng giới
TSGX	Tiền sử gãy xương
WHO	World Health Organization (Tổ chức y tế Thế giới)
YTNC	Yếu tố nguy cơ

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1: TỔNG QUAN	14
1.1. Đại cương về loãng xương.....	14
1.1.1. Khái niệm loãng xương.....	14
1.1.2. Yếu tố nguy cơ loãng xương.....	17
1.1.3. Triệu chứng lâm sàng, cận lâm sàng của loãng xương.....	25
1.1.4. Chẩn đoán loãng xương.....	28
1.1.5. Điều trị và dự phòng loãng xương.....	29
1.2. Gãy đầu trên xương đùi ở bệnh nhân loãng xương.....	31
1.2.1. Giải phẫu đầu trên xương đùi.....	31
1.2.2. Cấu trúc xương vùng máu chuyên và đầu trên xương đùi.....	32
1.2.3. Hình ảnh x-quang đầu trên xương đùi.....	34
1.3. Các nghiên cứu về loãng xương và gãy đầu trên xương đùi do loãng xương.....	38
1.3.1. Các nghiên cứu trên thế giới.....	38
1.3.2. Các nghiên cứu tại Việt Nam.....	38
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	40
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	40
2.1.1. Tiêu chuẩn lựa chọn.....	40
2.1.2. Tiêu chuẩn loại trừ.....	40
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	40
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	40
2.3.1. Phương pháp nghiên cứu.....	40
2.3.2. Thiết kế nghiên cứu.....	40
2.3.3. Phương pháp thu thập số liệu.....	40

2.3.4. Cỡ mẫu.....	40
2.4. Nội dung nghiên cứu.....	41
2.4.1. Các biến số, chỉ tiêu trong nghiên cứu.....	41
2.4.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	43
2.5. Xử lý số liệu.....	50
2.6. Đạo đức trong nghiên cứu.....	50
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	52
3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu.....	52
3.2. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng của ĐTNC.....	55
3.3. Liên quan giữa một số yếu tố nguy cơ loãng xương với đặc điểm đường gãy xương và mật độ xương của các đối tượng nghiên cứu.....	60
Chương 4: BÀN LUẬN.....	67
4.1. Đặc điểm chung của các đối tượng nghiên cứu.....	67
4.2. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng của các ĐTNC.....	70
4.2.1. Đặc điểm lâm sàng.....	70
4.2.2. Đặc điểm cận lâm sàng.....	71
4.3. Mối liên quan giữa một số YTNC với đặc điểm đường gãy xương và MĐX của ĐTNC.....	74
4.3.1. Mối liên quan giữa một số YTNC với đặc điểm đường gãy xương.....	74
4.3.2. Mối liên quan giữa một số YTNC với đặc điểm MĐX.....	75
4.4. Một số hạn chế của nghiên cứu.....	86
KẾT LUẬN.....	87
KHUYẾN NGHỊ.....	88
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	89

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Phân bố đối tượng nghiên cứu theo nhóm tuổi	52
Bảng 3.2. Đặc điểm chiều cao, cân nặng, BMI trung bình của ĐTNC	52
Bảng 3.3. Đặc điểm chung của ĐTNC là nữ giới	53
Bảng 3.4. Mắc bệnh kèm theo ở các ĐTNC	54
Bảng 3.5. Triệu chứng lâm sàng gợi ý loãng xương trước khi gãy xương	55
Bảng 3.6. Triệu chứng lâm sàng tại thời điểm khám	56
Bảng 3.7. Đặc điểm loãng xương trên x-quang (theo phân độ của Singh)	57
Bảng 3.8. Đặc điểm mật độ xương trung bình (đo bằng phương pháp DEXA) ..	57
Bảng 3.9. Mối liên quan giữa một số biểu hiện lâm sàng và MĐX CXĐ	57
Bảng 3.10. Mối liên quan giữa một số biểu hiện lâm sàng và MĐX CSTL	58
Bảng 3.11. Đối chiếu giữa mức độ loãng xương theo Singh trên x-quang với chỉ số T-score	58
Bảng 3.12. Mối tương quan giữa MĐX theo chỉ số T-score với độ loãng xương theo Singh	59
Bảng 3.13. Mối liên quan giữa tuổi, chiều cao, cân nặng, BMI với đường gãy xương	60
Bảng 3.14. Mối liên quan giữa tiền sử lồi sống với đường gãy xương	60
Bảng 3.15. Mối liên quan giữa một số tiền sử khác với đường gãy xương	61
Bảng 3.16. Mối liên quan giữa tiền sử sản khoa với đường gãy xương	61
Bảng 3.17. Mối tương quan giữa tuổi, chiều cao, cân nặng, BMI và MĐX	62
Bảng 3.18. Mối liên quan giữa yếu tố giảm chiều cao và giảm cân nặng với MĐX CXĐ và CSTL	63
Bảng 3.19. Mối liên quan giữa giới, tiền sử lồi sống với MĐX CXĐ	63
Bảng 3.20. Mối liên quan giữa giới, tiền sử lồi sống với MĐX CSTL	64

Bảng 3.21. Môi liên quan giữa một số tiền sử khác với MĐX CXĐ.....	64
Bảng 3.22. Môi liên quan giữa một số tiền sử khác với MĐX CSTL.....	65
Bảng 3.23. Môi tương quan giữa một số YTNC loãng xương ở nữ giới với MĐX CXĐ và CSTL.....	65
Bảng 3.24. Môi liên quan giữa số lượng YTNC với MĐX trên một bệnh nhân....	66

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1. Tiền sử một số yếu tố nguy cơ ảnh hưởng đến mật độ xương.....	53
Biểu đồ 3.2. Một số yếu tố nguy cơ loãng xương trên ĐTNC là nữ giới.....	54
Biểu đồ 3.3. Đặc điểm về bệnh mạn tính phối hợp trên mỗi bệnh nhân.....	55
Biểu đồ 3.4. Đặc điểm các đường gãy đầu trên xương đùi trên x-quang.....	56
Biểu đồ 3.5. Mối tương quan giữa MĐX theo chỉ số T-score với độ loãng xương theo Singh.....	59
Biểu đồ 3.6. Mối tương quan giữa tuổi và MĐX ở CXĐ và CSTL.....	62